

**GROEN
LINKS**

Aan het college van B&W,

Schriftelijke vragen ex art. 36 RvO over: Overlast en zorgen t.a.v. Groningen Airport Eelde.

Groningen, 05-07-2024

Geacht college,

In navolging op de eerder door GroenLinks, Stadspartij en Partij voor de Dieren gestelde vragen over het luchthavenbesluit van Groningen Airport Eelde (GAE) uit december 2023¹, hebben wij een aantal aanvullende vragen over de recente ontwikkelingen.

Recentelijk is de Partij voor de Dieren fractie in gesprek geweest met bezorgde inwoners uit Glimmen, waaronder de vertegenwoordigers van Plaatselijk Belang Glimmen (PBG), rondom toenemende zorgen t.a.v. Groningen Airport Eelde.

De zorgen gaan over een aantal punten:

- Geluidsoverlast
- Milieuoverlast
- Nachtvluchten en slaapttekort.
- Niet representatieve informatie
- Contact GAE
- Militair gebruik GAE.

Wij hebben de zienswijze gekregen vanuit Plaatselijk Belang Glimmen waar onderstaande zorgen ook in zijn opgenomen.²

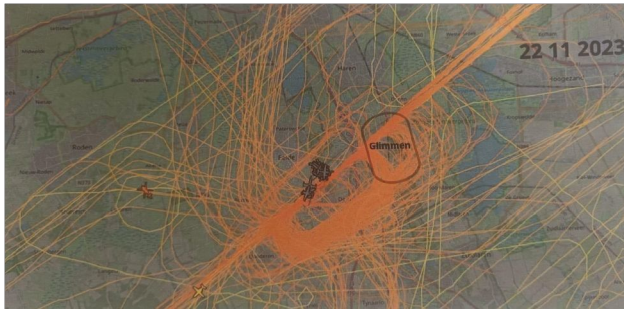
Geluidsoverlast:

Op dit moment wordt Groningen Airport Eelde veelal gebruikt voor lesvliegtuigen. Dit betekent dat vliegtuigen circuitjes maken om te leren vliegen. Deze circuitjes vinden plaats precies boven Glimmen. Dit heeft tot gevolg dat inwoners voortdurend geluidsoverlast ervaren. Er komen blijkbaar ook vliegtuigen uit Noord Duitsland en Lelystad Airport om hier te oefenen. Dit alles is inzichtelijk via Flightradar. Vooral op de plekken waar gedraaid wordt in het circuit is de overlast aanzienlijk. Dit is een kaart van een willekeurige dag in november:

¹ <https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Aanvraag-nieuw-luchthavenbesluit-Airport-GL-Stadspartij-PvdD-11-12-2023.pdf> en

<https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Beantwoording-vragen-ex-artikel-36-RvO-van-GroenLinks-Stadspartij-100-voor-Groningen-en-PvdD-over-aanvraag-nieuw-luchthavenbesluit.pdf>

² Brief 18 juni 2024 Plaatselijk Belang Glimmen <https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Nr-43-Brief-PB-Glimmen-aan-GS-Groningen-over-Groningen-Airport-Eelde-Plaatselijk-Belang-Glimmen.pdf?confirm=confirm>

Milieuoverlast:

Op dit moment wordt er nog met loodhoudende brandstoffen gevlogen. KLM is van plan om uiterlijk begin 2025 zijn vloot loodvrij te maken. Echter zijn er nog meer recreatieve vliegtuigen en vliegscholen aanwezig op GAE.

Vliegtuigen scheiden Vluchtige Organische Stoffen (VOS) uit. Onder VOS vallen onder meer benzeen, naftaleen, acetaldehyde en 1,3-butadiene. Dat zijn stoffen die door gezondheidsinstituut RIVM als risicovol of zeer risicovol worden bestempeld.³ Daarnaast bevat de uitstoot van de vliegtuigmotoren stoffen waarvan nog niet bekend is welke invloed deze hebben op de gezondheid van mens en dier.

Door de veelvoudigheid van het aantal vluchten boven Glimmen kan dit voor ernstige schade middels PFAS, VOS en lood betekenen voor de inwoners van onze gemeente. Er zijn echter geen metingen bekend over deze schadelijke stoffen op plekken als Glimmen (waar mensen wonen en kinderen naar school gaan) terwijl lood, VOS en PFAS wel degelijk gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Eerder werd in een Amerikaanse studie aangetoond dat kinderen die in een straal van 4 kilometer van een vliegveld wonen, verhoogde niveaus van het giftige metaal in hun bloed hebben. In het onderzoek van de Universiteit van Kent werd dezelfde straal gebruikt voor luchthavens in het Verenigd Koninkrijk. Ook zij benoemden dat bewoners in die straal risico liepen op loodvergiftiging.⁴ Glimmen ligt hemelsbreed binnen 4 kilometer van airport Eelde.

Daarnaast ligt de vliegroute precies in Nationaal Park Drentsche Aa en een van de mooiste natuurgebieden in onze gemeente: Appelbergen. Voor deze natuur is PFAS, VOS en looduitstoot ook zeer gevaarlijk. Wanneer er te veel broeikasgassen (zoals CO₂) in de lucht komen, stijgt de temperatuur op aarde. Hierdoor verandert het klimaat, stijgt de zeespiegel en verdwijnen planten of dieren.⁵

VOLE (Vereniging Omwonenden Luchthaven Eelde) heeft in mei 2024 een brief naar de minister gestuurd, dat er geen complete informatie t.a.v. het luchthavenbesluit is opgenomen in de milieueffectrapportage.⁶ Zij verwijzen hiervoor naar de brief die op 17-04-2023 naar GAE is gestuurd vanuit het ministerie met als onderwerp 'Aandachtspunten mer-beoordeling GAE' Deze brief bevat volgens VOLE diverse punten die niet door de Commissie m.e.r. konden worden beoordeeld omdat de informatie ontbreekt. Dit betreft voornamelijk punten genoemd onder 'Gevolgen voor de gezondheid, de milieukwaliteit en de natuur' uitgesplitst naar geluidhinder en stiltegebieden, externe

³ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/digitale-ner/emissiegrenswaarden/zeer-zorgwekkende/>

⁴ North Carolina: <https://ehp.niehs.nih.gov/doi/full/10.1289/ehp.1003231> University of Kent: <https://kar.kent.ac.uk/97048/>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/luchtvaart/co2-uitstoot-luchtvaart>

⁶ <https://www.vole.nl/wp-content/uploads/2024/05/Brief-aan-minister-IW-voornemen-GAE-onvoldoende-informatie-over-belangrijke-gevolgen-voor-het-milieu-2024-05-20.pdf>

veiligheid, luchtkwaliteit en klimaat, natuur en gevolgen voor het ruimtegebruik en de ruimtelijke ordening.

Nachtvluchten en slaapttekort:

De luchthaven wenst een uitbreiding van de openstelling van 6.30 tot 23 uur naar 6 tot 24 uur. Dit betekent dat inwoners van dit gebied geen 8 uur nachtrust meer kunnen hebben door geluidsoverlast. In de nacht kunnen vliegtuigen op 150 meter boven het dorp vliegen, landen of opstijgen met een geluidsterkte tussen de 60 en 80 decibel. Als er nachtvluchten (bijvoorbeeld vrachtluchten) worden toegevoegd, zal de slaap verstoord worden voor een groot deel van de inwoners van Glimmen. Daarnaast is deze situatie uniek in Nederland om nachtvluchten uit te voeren over een dorpskern, die zo dicht naast de aanvliegroute ligt, zoals de brief van Plaatselijk Belang Glimmen omschrijft. Uit een enquête van Plaatselijk Belang Glimmen bleek dat 15% van de inwoners in dat geval zou willen verhuizen. VOLE maakt zich vervolgens ook zorgen over de verkoopbaarheid van huizen in deze regio, waar de overlast plaatsvindt. Daarnaast is slaapttekort zeer schadelijk voor de volksgezondheid. Slecht slapen wordt in verband gebracht met aandoeningen als een burn-out, depressie, dementie en overige hersenschade, overgewicht en hartklachten.⁷

De Commissie voor de Milieueffectrapportage benoemt het volgende: "Geluidhinder en slaapverstoring zijn op basis van de beschikbare informatie niet uit te sluiten als Groningen Airport Eelde de openingstijden verruimt. De toename van geluidshinder kan een milieugevolg zijn van de verruiming en van andere wijzigingen." De minister van Infrastructuur en Waterstaat had de Commissie gevraagd om een advies over de notitie van de luchthaven waarin de wijzigingen en milieugevolgen zijn beschreven.⁸

Contact GAE.

Plaatselijk Belang (PB) Glimmen vertegenwoordigt de belangen van alle inwoners van Glimmen en directe leefomgeving. In de basis staat PB Glimmen neutraal ten opzichte van het vliegveld GAE. PBG wil graag namens alle Glimmenaren een goede burerelatie met vliegveld GAE. Daarbij wordt een win-win situatie nagestreefd. Na heel veel goede jaren is de burerelatie het afgelopen jaar onder druk komen te staan. PB Glimmen heeft het beeld gekregen dat belangen van Glimmenaren niet meer meetellen. Desondanks probeert Glimmen in gesprek te blijven of te komen met de directie van het vliegveld en de Provincie Groningen om er samen uit te komen.

Op de buurtbijeenkomsten over uitbreiding GAE waren 140 bezorgde burgers uit Glimmen. Hierin werd onvrede geuit door inwoners. De zorgen van de inwoners zijn niet weggenomen in deze bijeenkomst en een vervolgbijeenkomst is niet gepland door GAE. Dit is ook benoemd in de vragen van december 2023. Echter zijn er sindsdien weinig tot geen veranderingen in het contact tussen inwoners en GAE.

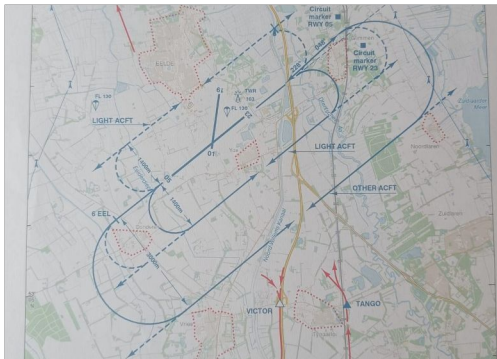
In de beantwoording van de vragen uit december 2023 benoemt u dat u contact heeft met de Commissie Regionaal Overleg (CRO). Van inwoners hebben we begrepen dat de bijeenkomsten heftig waren, doordat inwoners en GAE niet nader tot elkaar kwamen en van echte dialoog geen sprake was. Daarnaast zijn andere bijeenkomsten, zowel met GAE als de CRO in het algemeen, twee keer afgelast. Inwoners ervaren weinig inbreng en noemen de participatie een wassen neus. Bewonersorganisaties hebben 1 minuut spreektijd bij een CRO waarvoor ze worden uitgenodigd en bij een CRO+ (voor iedereen) ervaren inwoners geen ruimte voor een gesprek. In hun beleving lijkt de oprechte participatie hier te ontbreken. Men kan hun verhaal doen, maar ervaart geen 'meedenken naar een oplossing voor de inwoners' vanuit de participanten van GAE in de CRO.

⁷ <https://www.hersenstichting.nl/de-hersenen/gezonde-hersenen/slaap/>

⁸ <https://www.vole.nl/wp-content/uploads/2024/04/Persbericht-commissie-mer-Onvoldoende-informatie-om-geluidhinder-uit-te-sluiten-bij-verruiming-openingstijden-Groningen-Airport-Eelde.pdf>

Informatievoorziening en onderzoek:

Op kaarten die GAE gebruikt worden dorpskernen vermeden. Echter zijn de dorpskernen die op deze kaarten staan niet actueel. Hierdoor worden de draaipunten wel over bebouwd gebied gedaan waardoor de overlast vergroot wordt.

Het door GAE gevraagde Kantar Rapport benoemt een grote instemming van omwonenden met de toekomstplannen van GAE: - slechts 14% van de respondenten zou tegen de plannen rondom GAE zijn (en onder direct omwonenden slechts 7%). Het blijkt echter dat het Kantar onderzoek de gehele 4 noordelijke provincies bestreek en daarmee mogelijk overlast over een groot aantal bewoners "verdunt", maar vooral opmerkelijk is dat de postcodes die direct aan het vliegveld grenzen (namelijk van de dorpen Norg, Bunne, Donderen, Yde, De Punt, Eelde, Paterswolde, Glimmen, Onnen, Haren aangemerkt zijn als "niet in directe omgeving van GAE") uitgesloten waren van het onderzoek.⁹ Uit het eigen onderzoek door de groep omwonenden uit Glimmen komt een ander resultaat: 95% van de bevolking zegt overlast van laag overvliegende vliegtuigen, met name lesvliegtuigen, te ondervinden. De onderzoeken, op basis waarvan politieke keuzes gemaakt zijn, zijn hierdoor niet representatief, aldus inwoners en bewonersorganisaties uit Glimmen. Dit wordt ook in hun eerder genoemde Zienswijze en brief aan het ministerie benoemd.

Militair gebruik GAE

In een brief aan de Tweede Kamer van 31 mei j.l. over de NPRD schrijft de Staatssecretaris van Defensie:

"Op basis van een inventarisatie van de aanwezige luchthaveninfrastructuur, het huidig aantal ernstig gehinderden en geluidsgevoelige objecten in het beperkingengebied van bestaande luchthavens en de ontvangen zienswijzen heb ik besloten Groningen Airport Eelde, Lelystad Airport en Twente Airport op te nemen in het planMER als de te onderzoeken alternatieven voor het tijdelijk of permanent gebruik van civiele luchthavens door jachtvliegtuigen."

De overlast die niet alleen Glimmen, maar ook onze gemeente zal ervaren kan aanzienlijk worden. Zowel qua geluidsoverlast als uitstoot in onze natuur, dorpen en de stad. Ook hierover heeft VOLE een zienswijze gegeven.¹⁰

De geluidsoverlast zal toenemen voor niet alleen de menselijke omwonenden, maar ook de dieren die in de natuur leven. Geluidsoverlast kan gehoorschade geven aan vogels, zoogdieren en vissen.¹¹ In Wildlands, waar de dieren uiteraard niet vrij leven, wordt ook geconstateerd dat straaljagers veel

⁹ <https://www.vole.nl/wp-content/uploads/2024/03/Hoe-Airport-Eelde-de-waarheid-lijkt-te-manipuleren.pdf> en

<https://www.harendekrant.nl/nieuws/glimmen-snapt-onderzoeksrapport-gae-niet/>

¹⁰ <https://www.vole.nl/nieuws/militair-medegebruik-luchthaven-eelde-voor-f16-en-f35-jachtvliegtuigen/>

¹¹ <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/gebulder-van-vliegtuigen-zorgt-voor-dove-vogels~bb55a3f9/>

stress geven aan dieren en zij zich verschuilen.¹² Geluidsoverlast heeft een groot effect op het gedrag en de leefbaarheid van dieren.¹³ Dit terwijl de biodiversiteit al in het geding is.

Rol gemeente:

De gemeente is sinds 1 april 2020 geen aandeelhouder meer van Groningen Airport Eelde. In de beantwoording van de vragen uit december 2023 benoemt u: *"In onze rol van oud-aandeelhouder van de luchthaven, hebben wij geen opvatting over de nieuwe strategie van de luchthaven. Het staat de vragenstellers vrij hun mening te delen met de aandeelhouders van Groningen Airport Eelde NV."*

Echter zijn wij als gemeente ons inziens wel verantwoordelijk en betrokken bij een schone leefomgeving. Dit lijkt door de recente ontwikkeling van GAE in het geding te zijn of te komen. Doordat wij geen financiële betrokkenheid hebben, zoals aandeelhouders wel hebben, kunnen wij ons inziens juist opkomen voor de brede welvaart en de natuur en inwoners binnen onze gemeente.

Veel inwoners kiezen juist voor deze omgeving, vanwege de waardevolle natuur, rust en ruimte. Bovendien hebben mensen het recht op een ongestoorde nachtrust, privéleven en woongenot, volgens artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Lesvliegtuigen ten hoogte van Ten Boer

Naast Glimmen worden er ook vaker kleine (les)vliegtuigen waargenomen ter hoogte van Meerstad, Ten Boer, Ten Post en Garmerwolde. Hier worden dagelijks minimaal 1 of 2 lesvliegtuigen waargenomen.¹⁴ Hierdoor is er momenteel geen overlast, maar als er een toename komt in dit gebied, zouden effecten op natuur en milieu niet uit te sluiten zijn.

Vragen:

1. Is de gemeente bekend met de overlast die inwoners van het zuidelijk deel van onze gemeente momenteel ondervinden van GAE?
2. Deelt het college de opvatting zoals hierboven beschreven bij 'rol van de gemeente' dat de gemeente zorg dient te dragen voor een schone leefomgeving?

Participatie:

In de beantwoording van de vragen uit december 2023¹⁵ schreef u: *"De aanvraag voor een nieuw luchthavenbesluit en de formele procedure daartoe zijn op het moment van beantwoording van deze vragen niet opgestart door Groningen Airport Eelde NV. Wij vinden het als mede-overheid niet passend om in een (te) vroegtijdig stadium en daarmee voorafgaand aan een formele aanvraagprocedure bij het Rijk, te reageren op een terrein waarop het college publiekrechtelijk noch privaatrechtelijk bevoegdheid heeft."*

Nu blijkt uit het onderzoek, de brief en zienswijze van Plaatselijk Belang Glimmen dat politieke besluitvorming is genomen op basis van data waarin inwoners van Glimmen en Haren niet zijn meegenomen. Ook de Commissie voor de Milieueffectrapportage kan niet uitsluiten dat uitbreiding zal leiden tot slaapverstoring en geluidshinder (zie voetnoot 7).

¹² <https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/13949414/straaljagers-veroorzaken-overlast-in-wildlands-dieren-trekken-zich-terug>

¹³ <https://www.onzenatuur.be/artikel/geluidsvervuiling-overdondert-dieren>

¹⁴ <https://www.flightradar24.com>

¹⁵ <https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Beantwoording-vragen-ex-artikel-36-RvO-van-GroenLinks-Stadspartij-100-vo-or-Groningen-en-PvdD-over-aanvraag-nieuw-luchthavenbesluit.pdf>

3. Is het college na deze informatie bereid aan te dringen bij GAE en Provincie op een onderzoek onder inwoners in het gebied van de opstijg-, aanvlieg-, vlieg- en landingsroutes?
4. Welke stappen is het college bereid om te zetten, zodat de gezondheid van inwoners en minimaal 8 uur slaap gewaarborgd blijft?
5. Inwoners voelen zich niet gehoord tijdens de CRO. De gemeente informeert zich echter wel via de CRO. Is het college bereid om als gemeente met bewoners/bewonersorganisaties in gesprek te gaan over de overlast?

Zienswijze

In de beantwoording van de vragen van december 2023 geeft u aan dat: *"Zodra het Rijk een voorgenomen besluit op een aangevraagd luchthavenbesluit van Groningen Airport Eelde NV heeft genomen en opengesteld voor zienswijzen, zullen wij daarvan kennis nemen en aan de hand daarvan bepalen of er eventueel een zienswijze wordt uitgebracht. Om vooruitlopend op een besluit van het Rijk al te stellen dat wij een zienswijze zullen uitbrengen is wat ons betreft te vroeg."* Op de website van GAE staat geschreven dat eind 2024 de zienswijzen ingediend kunnen worden.¹⁶

6. Nu er zoveel zorgen leven binnen de gemeenschap van voormalig gemeente Haren en er nieuwe documentatie beschikbaar is: Is het college bereid sowieso een zienswijze in te dienen bij t.a.v. GAE, zodat daarin opgekomen kan worden voor het belang van onze inwoners, hun gezondheid en de gevolgen voor de natuur en milieu in onze gemeente?
7. En is het college bereid om voorafgaand aan die zienswijze in gesprek te gaan met bewonersorganisaties zoals VOLE en PBG?

Milieu en gezondheid

Er zijn zover ons bekend geen metingen verricht t.a.v. giftige stoffen (PFAS, lood e.a.) in Appelbergen, Glimmen en andere locaties binnen onze gemeente waar veel vliegverkeer is.

8. Is de gemeente bereid om deze metingen te verrichten e.o. bereid aan te dringen bij GAE, ministerie of Provincie om deze metingen te verrichten? Bijvoorbeeld bij de school in Glimmen of in Appelbergen?
9. Zoals VOLE omschrijft heeft het ministerie aangegeven dat er belangrijke informatie t.a.v. natuur, milieu, ruimtelijke ordening en luchtkwaliteit ontbreekt. Is het college bereid om aan te dringen op gedegen onderzoek in bijvoorbeeld Glimmen, zodat het besluit wordt genomen op juiste complete informatie en hierin de gezondheid van onze inwoners, onze natuur en ons milieu gewaarborgd blijft?
10. Luchthaven Leeuwarden is bezig de PFOS vervuiling aan te pakken¹⁷. Is het college bereid hierop aan te dringen bij GAE t.a.v. grond in onze gemeente als dergelijke vervuiling ook hier aan de orde blijkt te zijn?

Defensievliegtuigen:

VOLE heeft een brief gestuurd naar de raad over de komst van defensie vliegtuigen: Deze uitbreiding zorgt voor veel onrust, angst en stress bij inwoners van voormalig gemeente Haren.¹⁸ De Staatssecretaris heeft zich, zoals hierboven omschreven, al uitgesproken om GAE op te nemen in planMER als de te onderzoeken alternatieven voor het tijdelijk of permanent gebruik van civiele luchthavens door jachtvliegtuigen.

¹⁶ https://www.platformparticipatie.nl/groningen_airport_eelde/default.aspx

¹⁷ <https://nos.nl/artikel/2522339-vliegbasis-leeuwarden-gaat-enorme-pfos-vervuiling-aanpakken>

¹⁸ <https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Nr-22-Militair-medegebruik-luchthaven-Eelde-voor-F16-en-F35-jachtvliegtuig-en-Vereniging-Omwonenden-Luchthaven-Eelde.pdf?confirm=confirm>

11. Deelt het college de zorgen van VOLE en PBG over de komst van defensie vliegtuigen op GAE? Zo ja, welke wel en zo nee, welke niet?
12. Welke stappen is het college bereid om te zetten t.a.v. het ministerie van Defensie over de mogelijke komst van defensie vliegtuigen?

Wesley Pechler, Partij voor de Dieren

Tim van de Vendel, GroenLinks

Daan Brandenburg, Socialistische Partij

Mariska Sloot, Stadspartij 100% voor Groningen

Daan Swets, Student & Stad

Leendert van Laan, Partij voor het Noorden